

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

Кафедра загальновійськових дисциплін

СИЛАБУС

навчальної дисципліни

**«МОРАЛЬНО-ПСИХОЛОГІЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПІДГОТОВКИ ТА
ЗАСТОСУВАННЯ ЗБРОЙНИХ СИЛ УКРАЇНИ»**

Рівень вищої освіти – другий (магістерський) рівень

Ступінь вищої освіти – магістр

Галузь знань – 08 «Право»

Спеціальність – 081 «Право»

Статус навчальної дисципліни – за вибором курсанта (студента)

Рік набору – 2021

Харків
2021

Силабус навчальної дисципліни «Морально-психологічне забезпечення підготовки та застосування Збройних Сил України» для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право». Харків: Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. 2021. 13 с.

Розробник:

Опанасенко Наталія Олегівна, викладачка кафедри загальновійськових дисциплін, кандидатка юридичних наук.

Затверджено на засіданні кафедри загальновійськових дисциплін (протокол № 13 від 22.06.2021 р.)

Оновлену редакцію (зі змінами та доповненнями) затверджено на засіданні кафедри загальновійськових дисциплін (протокол № 13 від 21 червня 2022 року).

Начальник кафедри - полковник Корольов Станіслав Сергійович, кандидат історичних наук, доцент

ДАНІ ПРО ВИКЛАДАЧА

Назва навчальної дисципліни	«Морально-психологічне забезпечення підготовки та застосування Збройних Сил України»
Статус навчальної дисципліни	за вибором курсанта (студента)
Викладач	Опанасенко Наталія Олегівна, викладачка кафедри загальновійськових дисциплін, кандидатка юридичних наук.
Консультації	за розкладом занять в системі АСУ, Адміністративно-навчальний корпус, вул. Динамівська, 4, кафедра загальновійськових дисциплін
Онлайн консультації	відповідно до розробленого графіку індивідуальних консультацій

Анотація навчальної дисципліни

Формуються системні знання теоретичних основ морально-психологічного забезпечення військовослужбовців в системі всебічного забезпечення підготовки за застосування військ (сил). Розглядається ретроспективний аналіз проблеми морально-психологічного забезпечення військовослужбовців Збройних Сил України, інших утворених відповідно до законів України військових формувань, а також досвід організації морально-психологічного впливу в арміях провідних країн світу. Висвітлюються мета, основні напрямки, завдання, зміст, методи та особливості організації роботи по зміцненню морально-психологічного потенціалу особового складу Збройних Сил України та аналізуються функціональні складові морально-психологічного забезпечення підготовки та застосування військ (сил) в сучасних умовах військової діяльності. Вивчення дисципліни сприяє забезпеченню формування морально-психологічного стану особового складу, готовності і здатності Збройних Сил України виконувати відповідні завдання функціонального призначення.

Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни – надання курсантам цілісного уявлення про морально-психологічні аспекти військової служби особового складу, зміст і специфіку виконуваних ним завдань, процеси та явища, що відбуваються у військових колективах, шляхи та способи зміцнення морально-психологічного ресурсу і бойових якостей військовослужбовців в різних умовах життя і діяльності військ, а також формування у слухачів комплексу знань про: історичний досвід виховання у військовослужбовців морально-бойових якостей; специфіку морально-психологічної підготовки військовослужбовців зарубіжних армій; сили і засоби системи управління морально-психологічним забезпеченням бойової діяльності військ (сил), його форми і методи; засоби та способи реабілітації психотравмованих військовослужбовців.

Завдання: надати курсантам знання щодо основ організації морально-психологічного забезпечення підготовки та застосування Збройних Сил України; розкрити методiku організації морально-психологічного забезпечення військ (сил) та перспективні напрямки її вдосконалення; навчити курсантів методиці оцінки морально-психологічного стану особистості і військових колективів, ефективним прийомам і способам роботи щодо формування і підтримання високого морально-психологічного стану особового складу в ході виконання навчально-бойових та бойових завдань; забезпечити оволодіння курсантами методикою застосування теоретичних положень концепції морально-психологічного забезпечення підготовки та застосування військ (сил) у військово-юридичній діяльності; сформувати у курсантів морально-бойові і психологічні якості сучасного військового керівника, навички використання сил і засобів морально-психологічного забезпечення, їх комплексного застосування в різних умовах життя і бойової діяльності.

Навчальна дисципліна у структурі освітньо-професійної програми.

Міждисциплінарні зв'язки

Пререквізити: «Філософія», «Історія держави і права України», «Основи воєнної безпеки та військова політика в Україні», «Статути Збройних Сил України та їх практичне застосування (у тому числі стройова підготовка)»,

«Історія війн та воєнного мистецтва (у тому числі історія українського війська)», «Військова педагогіка та психологія», «Запобігання злочинам у військовій сфері».

Кореквізити: «Правова робота у Збройних Силах України», «Запобігання корупції у військовій сфері», «Міжнародне військово-співробітництво України», «Бойова система виживання воїнів (у тому числі військово-медична підготовка)».

Постреквізити: -

Очікувані результати навчання здобувача вищої освіти

У результаті засвоєння навчальної дисципліни здобувач вищої освіти має демонструвати такі результати навчання:

РН НД 1.1. Аналізувати науково-теоретичні та методологічні основи сучасних концепцій морально-психологічного забезпечення підготовки та застосування військ, можливості їх застосування на практиці.

РН НД 1.2. Застосовувати знання сутності і завдань морально-психологічного забезпечення для визначення свого місця та ролі в організації морально-психологічного забезпечення підготовки та застосування військ (сил), підвищення його ефективності та якості.

РН НД 1.3. Вирішувати проблеми інноваційного характеру у сфері нормативно-правового регулювання морально-психологічного забезпечення підготовки та застосування військ (сил).

РН НД 1.4. Безперервно вдосконалювати знання у галузі теорії і практики морально-психологічного забезпечення підготовки та застосування військ (сил), демонструвати психологічну готовність і здатність до дій у бойових умовах, складних та небезпечних ситуаціях.

РН НД 1.5. Аналізувати стан і тенденції морально-психологічного стану військовослужбовців.

РН НД 2.1. Здійснювати нормативно-правову оцінку змісту і спрямованості морально-психологічного забезпечення підготовки військ (сил).

РН НД 2.2. Здійснювати нормативно-правову оцінку змісту і спрямованості морально-психологічного забезпечення застосування військ (сил).

РН НД 2.3. Здійснювати нормативно-правову оцінку організації морально-психологічного забезпечення підготовки військ (сил).

РН НД 2.4. Здійснювати нормативно-правову оцінку організації морально-психологічного забезпечення застосування військ (сил).

РН НД 2.5. Охарактеризувати нормативно-правові засади інформаційно-пропагандистського забезпечення підготовки та застосування військ (сил).

РН НД 2.6. Охарактеризувати нормативно-правові акти, які регулюють порядок організації та здійснення психологічного забезпечення підготовки та застосування військ (сил).

РН НД 2.7. Аналізувати та здійснювати нормативно-правове забезпечення внутрішньо-комунікативної роботи.

РН НД 2.8. Здійснювати нормативно-правове забезпечення військово-патріотичної роботи.

РН НД 2.9. Здійснювати нормативно-правове забезпечення культурологічної роботи.

РН НД 2.10. Здійснювати нормативно-правове забезпечення психологічної підготовки.

РН НД 2.11. Здійснювати нормативно-правове забезпечення психологічного супроводу.

РН НД 2.12. Організовувати у межах компетенції воєнно-соціальну роботу.

РН НД 2.13. Здійснювати нормативно-правове забезпечення душпастирської опіки військовослужбовців, рекомендувати заходи щодо впровадження здорового способу життя.

РН НД 2.14. Визначати шляхи, методи і засоби морально-психологічного забезпечення оперативної і бойової підготовки військ (сил).

РН НД 2.15. Аналізувати та визначати нормативно-правові засади

морально-психологічного забезпечення службово-бойової діяльності (внутрішньої, вартової служби, бойового чергування).

РН НД 2.16. Планувати та організувати у межах компетенції морально-психологічне забезпечення підготовки та застосування військ (сил).

**Види навчальних занять та самотійна робота
для здобувачів вищої освіти денної форми навчання**

№ з/п	Аудиторні заняття(контактні)		Самотійна робота (в годинах)
	Теми лекцій	Теми практичних занять	
1	Теоретичні основи морально-психологічного забезпечення підготовки та застосування військ (сил)	Теоретичні основи морально-психологічного забезпечення підготовки та застосування військ (сил)	3
2	Система морально-психологічного забезпечення підготовки та застосування військ (сил) у Збройних Силах України	Система морально-психологічного забезпечення підготовки та застосування військ (сил) у Збройних Силах України	3
3	Організація морально-психологічного забезпечення підготовки та застосування військ	Організація морально-психологічного забезпечення підготовки та застосування військ	3
4	Інформаційно-пропагандистське забезпечення	Інформаційно-пропагандистське забезпечення	3
5	Психологічне забезпечення	Психологічне забезпечення	4
6	Зміст і особливості психологічної підготовки особового складу військ (сил) до бою (бойових дій)	Зміст і особливості психологічної підготовки особового складу військ (сил) до бою (бойових дій)	5
7	Соціально-правове та культурологічне забезпечення	Соціально-правове та культурологічне забезпечення	3
8	Захист від негативного інформаційно-психологічного впливу	Захист від негативного інформаційно-психологічного впливу	3
9	Специфічні складові морально-психологічного забезпечення	Специфічні складові морально-психологічного забезпечення	3

Самостійна робота курсантів (студентів)

1. Зміст та призначення самостійної роботи курсантів (студентів)

Самостійна робота курсантів (студентів) має орієнтувати на втілення у життя парадигми перманентного навчання, яке охоплює розвиток навичок і вмінь, які дозволяють демонструвати фахові та предметні знання (компетентності), спроможність ефективно взаємодіяти з іншими особами і виконувати функціональні обов'язки.

2. Формами самостійної роботи курсантів (студентів) є: індивідуальна підсумкова письмова робота; робота з науковою, навчальною та навчально-методичною літературою; робота з електронними ресурсами і базами даних; робота з нормативно-правовими актами; виконання індивідуальних завдань (підготовка рефератів, тематичних виступів і повідомлень); підготовка презентацій.

Навчально-методичне та інформаційне забезпечення навчальної дисципліни

Нормативно-правові акти

1. Конституція України: Закон України від 28.06.1996 р. № 254к. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. Ст. 141. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
2. Про статут внутрішньої служби Збройних Сил України : Закон України від 24.03.1999 № 448-XIV. *Відомості Верховної Ради України*. 1999. № 22-23. Ст.194. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/548-14#Text>
3. Про дисциплінарний статут Збройних Сил України: Закон України від 24.03.1999 р. № 551—XIV. *Відомості Верховної Ради України*. 1999, № 22-23. Ст.197. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/551-14#Text>

4. Про військовий обов'язок і військову службу: Закон України від 25.03.1992 № 2232-ХІІ. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 27. Ст.385. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2232-12#Text>
5. Про Збройні Сили України: Закон України від 06.12.1991 р. № 1934-ХІІ. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 9. Ст.108. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1934-12#Text>

Основна література:

1. Морально-психологічне забезпечення підрозділів Збройних Сил України : підручник / А. О. Кобзар, В. Т. Марценківський, П. М. Слюсаренко та ін. Київ: НУОУ ім. Івана Черняхівського, 2018.
2. Морально-психологічне забезпечення у Збройних Силах України : підручник : у 2 ч. Ч. 1. / Н. А. Агаєв, В. Г. Дикун, В. С. Чорний та ін.; за заг. ред. В. В. Стасюка. Київ: ТОВ “7БЦ”, 2020.
3. Морально-психологічне забезпечення у ЗС України : підручник: у 2 ч. Ч.ІІ / В. М. Вилко, В. Г. Дикун, С. Є. Талаур та ін.; за заг. ред.. В. В. Стасюка. Київ: НУОУ імені Івана Черняхівського, 2017.
4. Стасюк В.В. Психологія локальних війн та збройних конфліктів: підручник. Київ: НУОУ імені Івана Черняхівського, 2016.
5. Морально-психологічне забезпечення у Збройних Силах України: Підручник: у 2 ч. Ч. 1 / за заг. ред. В. В. Стасюка. Київ: НУОУ, 2012.

Додаткова література:

- Профілактика відхильної поведінки у військовослужбовців: навчально-методичний посібник / А.М. Романишин, Т.М. Мацевко та ін. Львів: НАСВ, 2017.
7. Основи психологічних знань про психічні розлади для військового психолога. Методичний посібник / Кокурн О.М., Агаєв Н.А., Пішко І.О., Лозінська Н.С. Київ: НДЦ ГП ЗСУ, 2018.
 8. Психологія бою: посібник / Грицевич Т. Л., Гузенко І. М., Капінус О.

С., Мацевко Т. М., Романишин А. М.; за ред. А. М. Романишина. Львів: Видавництво «Астролябія», 2017.

9. Хоружий С.М., Пішко І.О., Лозінська Н.С. Психологічна робота з посттравматичними стресовими розладами (ПТСР) у військовослужбовців Збройних Сил України. Частина 2: Групові форми психологічної допомоги військовослужбовцям у подоланні наслідків психологічної травматизації. Методичний посібник. Київ: НДЦ ГП ЗСУ, 2017.

10. Агаєв Н.А., Дикун В.Г., Стасюк В.В. Особливості організації морально-психологічного супроводу в арміях зарубіжних країн : навч. посіб. Київ: НДЦ ГП ЗС України, 2020.

11. Кокун О.М., Агаєв Н.А. та ін. Психологічне вивчення особового складу Збройних Сил України. Методичний посібник. Київ: ФОП Маслаков, 2019.

12. Стрес-асоційовані розлади здоров'я в умовах збройного конфлікту : монографія / В.С. Гічун та ін. Дніпро: Акцент ПП, 2019.

13. Теорія і практика психологічної допомоги та реабілітації: підручник / колектив авторів; за заг. ред. В. Осьодла. Київ: НУОУ ім. Івана Черняхівського, 2019.

14. Концепція лідерства за стандартами армій країн НАТО (Conception of leadership in accordance with the armies standards of NATO countries) : навч. посіб. / О. Ф. Хміляр та ін. Київ: НУОУ ім. Івана Черняхівського, 2018.

15. Капосльоз Г. В., Глова Л. А., Куліда І. М. Соціальна психологія у військовій діяльності : навч. посіб. Київ: НУОУ ім. Івана Черняхівського, 2018.

16. Психологія екстремальної діяльності: навч. посіб. Харків: НАНГУ, 2017.

17. Психологічне забезпечення у збройних силах зарубіжних країн : навч. посіб. / кол. авт. Київ: НУОУ ім. Івана Черняхівського, 2017.

18. Стасюк В.В. Психологічне забезпечення діяльності військ (сил): підручник. Київ: НУОУ імені Івана Черняхівського, 2014.

Інтернет-ресурс:

1. Електронний курс на порталі навчальних електронних інформаційних комплексів «НЕІК» «Морально-психологічне забезпечення підготовки та застосування Збройних Сил України»: <https://neik.nlu.edu.ua/>

2. Електронний курс на порталі «Автоматизована система управління навчальним закладом» питання, методичні рекомендації, програма навчальної дисципліни тощо з навчальної дисциплін «Морально-психологічне забезпечення підготовки та застосування Збройних Сил України»: <https://acs.nlu.edu.ua/>

3. Романишин А.М., Бойко О.В., Губенко І.М. Первинна допомога і реабілітація в бойових умовах. URL:
http://warhistory.com.ua/book/pervinna_dopomoga_reab_1_tac_ya_v_boyovih_umovah-21

Вимоги викладача

Здобувачі вищої освіти *повинні*: регулярно відвідувати лекції й практичні/семінарські заняття; систематично та активно працювати на них; переконливо наводити аргументацію при розв'язанні завдань; якісно виконувати письмові й практичні завдання, контрольні та самостійні роботи тощо. Практичні/Семінарські заняття, пропущені за поважних причин, можуть бути відпрацьовані за попереднім узгодженням із викладачем.

Здобувачам вищої освіти *рекомендується*: брати участь в наукових конференціях, конкурсах наукових праць, роботі наукового гуртка кафедри, готувати тези наукових доповідей тощо.

Обов'язкова вимога – дотримання здобувачами вищої освіти норм «Кодексу академічної етики Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого» ([https://nlu.edu.ua/files/norm doc/kodeks academichnoyi](https://nlu.edu.ua/files/norm_doc/kodeks_academichnoyi)

etyky.pdf).

Під час аудиторних занять дозволяється використовувати гаджети тільки у навчальних цілях (наприклад, для перегляду презентацій лекцій). Дозволяється користуватися ноутбуками і планшетами для ведення конспектів лекцій та відстеження потрібної інформації.

Контрольні заходи

Система оцінювання якості сформованих компетентностей за результатами засвоєння навчальної дисципліни «Морально-психологічне забезпечення підготовки та застосування Збройних Сил України»: галузь знань 08 «Право» передбачає проведення поточного та підсумкового контролю і здійснюється на основі накопичувальної бально-рейтингової системи.

Поточний контроль знань курсантів (студентів) здійснюється у формі усного та письмового опитування на семінарських заняттях, виконанні завдань контрольної роботи та підсумкового контролю у вигляді тестів чи відкритих питань. Під час оцінювання враховуються повнота, глибина, оперативність, конкретність, узагальненість, систематичність, системність, рівень розгорнутості відповідей та усвідомленість змісту матеріалу. За результатами практичних занять з кожного з модулів розраховується середньоарифметична кількість балів (максимальна оцінка – 30 та 50 балів відповідно), що включається до підсумкової оцінки знань.

Протягом семестру курсанти (студенти) виконують завдання для самостійної роботи (підготовка усної доповіді, презентації, есе, реферату тощо).

Обов'язковою формою самостійної роботи студентів є підготовка індивідуальної підсумкової письмової роботи. Максимальна кількість балів за результатами захисту індивідуальної підсумкової письмової роботи – 20 балів.

Формою підсумкового контролю знань здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни є диференційований залік. Мінімальна кількість балів для отримання диференційованого заліку – 60 балів.

Шкала підсумкового педагогічного контролю:

Оцінка ECTS	Визначення	Оцінка за національною шкалою	Сума балів за всі види навчальної діяльності
A	Відмінно – відмінне виконання, лише з незначною кількістю помилок	5	90 - 100
B	Дуже добре – вище середнього рівня з кількома помилками	4	80 - 89
C	Добре – у цілому правильна робота з певною кількістю незначних помилок		75 - 79
D	Задовільно – непогано, але зі значною кількістю недоліків	3	70 - 74
E	Достатньо – виконання задовольняє мінімальні критерії		60 - 69
FX	Незадовільно – потрібно попрацювати перед тим, як перекладати	2	35 – 59
F	Незадовільно – необхідна серйозна подальша робота, обов'язковий повторний курс		1 – 34